

Rogala, Jan

"Bibliografia zawartości kwartalnika >>
Notatki Płockie << za lata 1956-1967",
Maria Kieffer-Kostanecka, Maria
Markowska, Płock 1968 : [recenzja]

Rocznik Mazowiecki 4, 489-491

1972

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych oraz w kolekcji mazowieckich czasopism regionalnych mazowsze.hist.pl.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

miastach powiatowych wyodrębnienie miasta od powiatu.

Brak jest opisanego bibliograficznego samego czasopisma. Brak ten występuje w większości tego typu opracowań, nietawo było autorowi znaleźć właściwy wzór. Układ „Bibliografii” zbliżony jest do systematycznego. Według niżej podpisanego wydaje się, że najwłaściwszym układem pisma regionalnego byłby układ przedmiotowy, uwzględniający miejscowości i osoby związane z regionem, nawet wtedy, gdy nie są one głównym tematem artykułu. Tematy spoza regionu powinny być poza tym układem, choćby w układzie systematycznym. W ten sposób można uniknąć włączania tematów z innych regionów, gdyż znalezienie się ich łącznie z miejscowościami interesującego nas regionu może wprowadzić nieporo-

zumienie co do ich właściwości terytorialnej.

Mimo wskazanych usterek i błędów niejedno poważne pismo mogłoby pozazdrościć tak sumiennego opracowania zawartości. Jest to praca trudna. Błędów nie uniknie żaden najskrupulatniejszy i najbardziej doświadczony bibliograf. Należy jednak zauważyć, że praca została wykonana na odległej od ośrodków naukowych prowincji, gdzie brak odpowiedniego środowiska, z którym można by wątpliwości rozważyć i przedyskutować, a już w dziedzinie bibliografii autor niewątpliwie jest sam. Dlatego należy mu się wdzięczność społeczeństwa Mazowsza i uznanie za trud, jaki włożył w bibliografię „Pięciu Rzek”.

Cz. Gutry

Maria Kieffer-Kostanecka, Maria Markowska, *Bibliografia zawartości kwartalnika „Notatki Płockie” za lata 1956—1967, nr 1—44* [Płock 1968] 4°, ss. 11, nlb. 1.

Czytelnikom „Rocznika Mazowieckiego” można by nie przedstawiać kwartalnika „Notatki Płockie”. Dla tych osób, które mniej do pismo znają, wypada mi wspomnieć, iż powstało ono w 1956 r. jako biuletyn Komisji Badań nad Powstaniem i Rozwojem Płocka przy Towarzystwie Naukowym Płockim. W latach 1960—1967 było pismem regionalnym Mazowsza płockiego. W 1968 r. stało się organem Mazowsza, Kurpiów i Podlasia, a od 1969 r. wychodzi jako pismo Towarzystwa Naukowego Płockiego w zmienionej, barwnej okładce. Pierwsze Kolegium Redakcyjne stanowiły 4 osoby, a mianowicie: Kazimierz Askanaś, Franciszek Dorobek, Tadeusz Gierzyński i Czesław Gutry. W 1969 r. redakcja składała się już z 6 osób: Franciszek Dorobek — przewodniczący, Stanisław Chrzanowski — sekretarz oraz Tadeusz Kurpiewski, Edward Pa-

pierski, Marian Sołtysiak i Bohdan Zymań — członkowie redakcji. Mimo rozszerzenia zasięgu pisma na całe Mazowsze, co uczyniono w 1968 r., nadal przytłaczała w nim tematyka dotycząca Płocka. Można by powiedzieć, iż odczuwa się poważny niedosyt problemów i tematyki z innych ośrodków, jak z Kurpiowszczyzny i Podlasia oraz z południowej części woj. warszawskiego. Do końca 1969 r. ukazały się już 54 numery tego pisma¹. Chcąc ułatwić korzystanie z „Notatek Płockich” bibliotekarki, zatrudnione w Bibliotece im. Zielińskich PAN w Płocku, opracowały bibliografię zawartości za lata 1956—1967, w którym to okresie ukazały się 44 numery.

Jeśli chodzi o opis bibliograficzny,

¹ Szerszą charakterystykę „Notatek Płockich” za lata 1956—1964 opracował Józef Kazimierski, „Rocznik Mazowiecki” 1967, t. I, s. 375—377.

to zastosowano tu zapisy skrócone, obejmujące: nazwisko i imię autora, tytuł pracy, rok, numer oraz objętość artykułów. Poszczególne pozycje mają numerację. Moim zdaniem pożądane byłoby jeszcze wprowadzenie oznaczania ilustracji, uwagi zaś auterek powinny być ujęte w nawiasy prostokątne, a nie w okrągłe. Po wyszczególnieniu roku i numeru pisma przecinki są zbędne. Przeglądając niniejszą bibliografię, odnosimy wrażenie, że „Notatki Płockie” nie mają w ogóle ilustracji. Wydaje mi się, że jest to chyba przesadna oszczędność miejsca w opisie, ponieważ dla badacza nie jest sprawą obojętną, czy dana praca jest ilustrowana, czy też nie. Wystarczyłoby na końcu opisu pozycji dodać skrót „ilustr.,” ale autorki widocznie doszły do przekonania, że ta informacja jest zupełnie zbędna.

Mam pewne zastrzeżenia co do opisu recenzji. W bibliografii „Notatek Płockich” zostały one niewłaściwie, w sposób swoisty opisane, a często bywają niezrozumiałe. Np. poz. nr 176 „Syzdek Bronisław, O pełną prawdę historyczną (Rec.) nr I/15, s. 30”. Z cytowanego przykładu nie możemy się dowiedzieć, jaka książka jest przedmiotem recenzji, czyli że zapis taki jest zbędny, mija się z celem, ponieważ nie zawiera on najistotniejszych elementów informacji, a mianowicie: autora i tytułu książki oraz miejsca i roku wydania. Inny przykład opisu recenzji, zarejestrowany pod nrem 175, „Syzdek Bronisław: Książka poświęcona życiu i walce żyrardowskich robotników. 1960, nr 2/16, s. 18—19”. Tylko wytrawny znawca literatury może się domyślać, że chodzi tu o recenzję pracy zbiorowej pt. „Z walk robotników Żyrardowa”. Jest tutaj jeszcze inny błąd, a mianowicie: autorem recenzji nie jest Bronisław Syzdek, lecz Benon Dymek. Poprawny zapis powinien być następujący: „Z walk robotników Żyrardowa 1883—1919. Ży-

rardów 1960. Rec.: Dymek Benon, Notatki Płockie 1960 nr 2/16 s. 18—20”. Autorki, niestety, nie zastosowały się do obowiązujących przepisów przy opisach recenzji, a przecież wystarczyłoby zajrzeć do „Bibliografii Zawartości Czasopism”, gdzie znajdują się poprawne opisy recenzji.

Oprócz zagadnienia opisu nie mniej ważną sprawą jest dostosowanie do bibliografii odpowiedniego układu. Gdyby wypadło mi sporządzać bibliografię zawartości „Notatek Płockich”, nie wzorowałbym się na układzie „Bibliografii Zawartości Czasopism”. Podział BZC nie jest wadliwy, lecz bardziej właściwy dla bibliografii wykazującej piśmiennictwo w skali ogólnokrajowej. Znacznie mniej będzie on przydatny w bibliografii rejestrującej literaturę konkretnego regionu, a w tym wypadku Płocka i okolic. Nie wiem, dlaczego dla pisma w ścisłym tego słowa znaczeniu regionalnego nie zastosowano układu dla bibliografii regionalnej, którego schemat można znaleźć nie tylko w poradniku „Metodyki bibliograficznej”, ale i w wielu bibliografiach regionalnych. Za przykład niemal poprawnego opracowania niech mi posłuży bibliografia „Pięciu Rzek”, opracowana przez Mieczysława Bartniczaka, który — mam nadzieję — słusznie postąpił, stosując w swej pracy układ regionalny. Układ preferowany przez autorki bibliografii „Notatek Płockich” nie oddaje specyfiki regionu, a ponadto spotkać w nim można działy zarówno duże, jak i bardzo małe. Tak np. dział 2 „Historia” liczy 165 pozycji, niestety, bez żadnych poddziałów, a przecież sam materiał bibliograficzny w nim zawarty sugeruje zastosowanie poddziałów. Można tu było ewentualnie zrobić poddziały, uwzględniając periodyzację historyczną, i już bibliografia byłaby bardziej czytelna. Chcąc np. znaleźć literaturę do powstania styczniowego w Płocku, czytelnik będzie musiał przej-

rzeć wszystkie pozycje zgrupowane w dziale „Historia”. Czy nie byłoby lepiej wyodrębnić dla tego zagadnienia „Okres zaborów” lub po prostu „Powstanie styczniowe”? Jaskrawe dysproporcje w podziale materiału zaobserwować można w takich działach, jak „Transport”, „Finanse” i „Religia”. Liczą one tylko po jednej pozycji! Wydaje mi się, iż niektóre z tych działów są po prostu zbędne, gdyż np. poz. 232 „Budżet miasta Płocka na rok 1960” można by zmieścić w dziale 3: „Zagadnienia społeczne, polityczne i ekonomiczne”, a poz. nr 264: „Piętnaście lat rozwoju Płockich Stoczni Rzecznych”, można by włączyć do działu 9: „Przemysł—Rzemiosło”.

Nie rozwiazano również bardzo ła-

twych do rozszyfrowania kryptonimów autorów wywodzących się z Płocka.

Bibliografia zawiera ponadto indeks autorów, który jest niezbędny przy wszelkich bibliografiach o układzie rzeczowym.

Reasumując powyższe wywody uważam, że dobrze się stało, iż w ostatnim okresie czytelnicy, badacze regionalni i naukowcy doczekali się aż 2 prac bibliograficznych dotyczących czasopism mazowieckich. Jednakże bibliografia „Notatek Płockich” mogłaby być przejrzystsza, gdyby autorki zastosowały bardziej dogodny układ oraz nieco dokładniejsze opisy. Bibliografia w tym wypadku winna być w dosłownym znaczeniu przewodnikiem po czasopiśmie.

Jan Rogala

Investycje, środki trwałe i budownictwo w regionie warszawskim 1960—1968, Miejski i Wojewódzki Urząd Statystyczny w Warszawie, 1969.

Powyższa publikacja jest wynikiem zapoczątkowanej współpracy wydawniczej między Wojewódzkim i Miejskim Urzędem Statystycznym w Warszawie. Przyznajmy od razu na początku, że myśl takiego opracowania i ujęcia jest jak najbardziej słuszna. Nie można przecież przy rozpatrywaniu problemów społeczno-gospodarczych rozpatrywać oddzielnie dwóch jednostek administracyjnych, jakimi są województwo warszawskie i miasto stołeczne Warszawa. Choć pod względem administracyjnym są one samodzielne, to jednak w aspekcie ekonomicznym stanowią integralną całość. Dowodem takiego spojrzenia jest też zamieszczenie przez MUS w Warszawie w ostatnio wydanym „Roczniku Statystycznym Warszawy” (1969) danych o Warszawskim Okręgu Przemysłowym oraz o podregionie warszawskim, a więc dla powiatów o najsilniejszych powiązaniach ze stolicą. Jest to więc obszar, który prof. M. Kiełczewska-Zaleska

nazywa strefą podmiejską i środkową zaplecza miasta¹.

Recenzowana pozycja składa się z części opisowej (s. 9—62), zawierającej uwagi metodologiczne, analitycznej oraz z części tabelarycznej (s. 64—263). W uwagach metodologicznych wyjaśniono znaczenie terminów, używanych w dalszej części, a więc: inwestycje, remonty kapitalne, czyny społeczne, środki trwałe. W części analitycznej podano: podstawowe dane o regionie warszawskim, poniesione straty w czasie wojny, rozwój Warszawy i województwa w okresie powojennym oraz perspektywy rozwoju regionu. W dalszej części uwag analitycznych omówiono nakłady inwestycyjne według działów gospodarki narodowej w podziale na inwestycje produkcyjne i nieprodukcyjne, według form zarzą-

¹ M. Kiełczewska-Zaleska, Geografia osadnictwa, Warszawa 1969, s. 122 i nast.